

Quickscan Wet natuurbescherming

Bouwlocatie 'De Zwethof' te Zoeterwoude

Rapportnummer: 20170532/rap01
Status rapport: versie 3
Datum rapport: 19 februari 2018

Auteur: Lieselotte Veen
Projectleider: Pim Godschalk
Kwaliteitscontrole: Pim Godschalk

Opdrachtgever: Mees Ruimte en Milieu
T.a.v. Robin Droogendijk
Postbus 854
2700 AW Zoetermeer

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Wet natuurbescherming.....	1
1.2.1 Soortenbescherming	1
1.2.2 Gebiedenbescherming	2
1.3 Overige gebiedenbescherming.....	2
1.4 Doel.....	2
1.5 Leeswijzer	3
2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE	4
2.1 Beschrijving huidige situatie	4
2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie.....	5
3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN.....	7
3.1 Methode	7
3.2 Resultaten literatuuronderzoek.....	8
3.3 Resultaten veldbezoek.....	8
3.3.1 Inleiding	8
3.3.2 Waarnemingen	8
3.3.3 Geschiktheid/ongeschiktheid plangebied voor beschermde soorten.....	8
4 BEKNOPTE EFFECTENANALYSE EN MAATREGELEN	10
4.1 Inleiding.....	10
4.2 Vogels	10
4.2.1 Inleiding	10
4.2.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4).....	10
4.2.3 Vogels met niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5)	10
4.2.4 Vogels met tijdens het broedseizoen beschermde nesten	11
4.3 Vleermuizen	11
4.3.1 Effecten	11
4.3.2 Maatregelen	12
4.4 Platte schijfhoren	12
4.4.1 Effecten	12
4.4.2 Maatregelen	12
5 GEBIEDENBESCHERMING.....	13
5.1 Natura 2000	13
5.2 Belangrijk weidevogelgebied	14
6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	17
6.1 Soortenbescherming.....	17
6.2 Gebiedenbescherming.....	17

Bijlage 1: Samenvatting bevindingen quickscan (in tabel)

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

Mees Ruimte en Milieu is bezig met voorbereidingen voor de woningbouwlocatie 'De Zwethof' te Zoeterwoude (Zuid-Holland). Om te bepalen of de voorgenomen plannen (mogelijk) leiden tot een overtreding van de natuurwetgeving, heeft Arcadis in 2007 reeds onderzoek uitgevoerd naar beschermde flora en fauna. Dit onderzoek is inmiddels verouderd en de wetgeving is inmiddels veranderd. ATKB is gevraagd een update uit te voeren. Hiertoe is een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Omdat het gebied ook aangewezen is als Belangrijk weidevogelgebied zijn de plannen ook op dit onderdeel getoetst.

1.2 Wet natuurbescherming

1.2.1 Soortenbescherming

Algemeen

Via de Wet natuurbescherming (Wn) is de bescherming van diverse planten en dieren in Nederland vastgelegd. Naast de algemeen geldende zorgplicht voor alle in het wild levende planten en dieren (artikel 1.11 van de Wn), geldt voor een aantal soorten een aanvullend beschermingsregime. Deze aanvullend beschermde soorten zijn onderverdeeld in drie groepen, namelijk:

- vogels (artikel 3.1, alle soorten uit de Europese Vogelrichtlijn);
- overige strikt beschermde soorten, waaronder soorten uit de Europese Habitatrichtlijn (artikel 3.5, dit betreffen o.a. vleermuizen);
- nationaal beschermde soorten, waaronder soorten uit de Rode Lijst (artikel 3.10).

Het is volgens de Wet natuurbescherming niet toegestaan om (het leefgebied van) beschermde soorten aan te tasten. Dit is vastgelegd middels verbodsbepalingen: activiteiten die schadelijk zijn voor beschermde dier- en plantsoorten zijn verboden¹.

Vrijstelling binnen de provincie Zuid-Holland

Provincies hebben de bevoegdheid om middels een provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten in het kader van bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling. In het geval van de provincie Zuid-Holland worden een aantal volgende nationaal beschermde soorten vrijgesteld (bron: definitieve verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, 9 november 2016). Deze soorten worden daarom in voorliggende rapportage buiten beschouwing gelaten.

Vrijgestelde soorten provincie Zuid-Holland:

- aardmuis;
- bastaardkikker;
- bosmuis;
- bruine kikker;
- bunzing;
- dwergmuis;
- dwergspitsmuis;
- egel;
- gewone bosspitsmuis;
- gewone pad;
- haas;
- hermelijn;

¹ In artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming wordt meerdere malen gesproken over het verbod tot **opzettelijke** handelingen (o.a. opzettelijke doding, verstoring en vernieling). Binnen de Wet natuurbescherming omvat de term 'opzettelijk' tevens voorwaardelijk opzet, waardoor (evenals onder de voormalige Flora- en faunawet) een groot aantal handelingen onder de verbodsbepalingen vallen. In verband met de leesbaarheid wordt de term 'opzettelijk' in voorliggende rapportage niet meer aangehaald. Uiteraard wordt dit (in de situaties waarvoor dit van toepassing is) wel bedoeld.

- huisspitsmuis;
- kleine watersalamander;
- konijn;
- meerkikker;
- ree;
- rosse woelmuis;
- veldmuis;
- vos;
- wezel;
- woelrat.

Voorzorgsmaatregelen

Een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming is veelal te voorkomen door (voorafgaand aan de werkzaamheden) voorzorgsmaatregelen te treffen. Deze voorzorgsmaatregelen zijn gericht op het behoud van de functionaliteit van de groeiplaats van flora en de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats van fauna. Daarnaast voorkomen de voorzorgsmaatregelen de negatieve gevolgen van een activiteit op individuen (o.a. doding en verwonding).

Ontheffingsplicht

Een ontheffingsplicht (artikel 3.3, 3.8 en 3.10 uit de Wn) is van toepassing als een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet kan worden voorkomen door het nemen van voorzorgsmaatregelen.

Het is mogelijk om met een goed onderbouwd projectplan een ontheffing aan te vragen bij de desbetreffende provincie (in deze de provincie Zuid-Holland). De provincie toetst de aanvraag vervolgens aan drie criteria:

- Dient het planvoornemen in één van de in de wet genoemde belangen (bijv. in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats)?
- Is er een 'andere bevredigende oplossing' mogelijk?
- Doet de ontheffing afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort?

1.2.2 Gebiedenbescherming

Via de Wet natuurbescherming is tevens de bescherming van gebieden vastgelegd (voormalige Natuurbeschermingswet 1998). De gebiedenbescherming houdt samengevat in dat een ingreep in of nabij Natura 2000-gebieden geen dusdanig negatieve effecten op de kwalificerende habitats en/of soorten mag hebben, dat deze zich op de lange termijn niet kunnen handhaven. Voor projecten die een (significant) negatief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen van het betreffende Natura 2000-gebied, is een vergunningaanvraag noodzakelijk.

1.3 Overige gebiedenbescherming

Naast de bescherming van gebieden via de Wet natuurbescherming kunnen gebieden via de ruimtelijke kaders beschermd worden, ondermeer wanneer zij aangewezen zijn als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen was dit de EHS) en/of als Belangrijk weidevogelgebied. Natuurwaarden mogen in deze gebieden per saldo niet afnemen. Als een voornemen kan leiden tot afname van natuurwaarden, dan kan dit voornemen alleen onder bepaalde voorwaarden doorgang vinden. Bovendien kan compensatie verplicht zijn.

* Belangrijke weidevogelgebieden zijn agrarisch gebieden met een hoge weidevogeldichtheid die als zodanig zijn aangeduid in de provinciale Structuurvisie.

1.4 Doel

De quickscan is een verkennende toets om na te gaan of door uitvoering van de voorgenomen plannen mogelijk overtreding van de Wet natuurbescherming optreedt.

Het doel van de quickscan is geformuleerd in enkele onderzoeksvragen:

Onderzoeksvragen t.a.v. soortenbescherming:

- S1. Welke Wn-beschermde soorten maken (mogelijk) gebruik van de planlocatie?
- S2. Wat zijn de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op deze beschermde soorten?
- S3. Is aanvullend ecologisch onderzoek naar één of meerdere soorten noodzakelijk?
- S4. Welke voorzorgsmaatregelen dienen te worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken?
- S5. Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Onderzoeksvragen t.a.v. gebiedenbescherming:

- G1. Ligt het plangebied in of nabij een Natura 2000-gebied?
- G2. Ligt het plangebied in een via ruimtelijke kaders beschermd gebied, zoals de NNN of Belangrijk weidevogelgebied?
- G3. Kunnen negatieve effecten op beschermde gebieden bij voorbaat worden uitgesloten?
- G4. Is een toetsing aan de gebiedenbescherming noodzakelijk?

In sommige gevallen kan de aanwezigheid van beschermde soorten op basis van een quickscan niet worden uitgesloten. Dit aangezien sommige beschermde soorten met een eenmalig veldbezoek lastig zijn waar te nemen of enkel in een bepaalde periode van het jaar waarneembaar zijn. Als met de quickscan de aanwezigheid van deze soorten niet valt uit te sluiten, kan een aanvullend ecologisch onderzoek noodzakelijk zijn.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van het plangebied weergegeven en de uit te voeren werkzaamheden zijn hier benoemd. Hoofdstuk 3 gaat in op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. In hoofdstuk 4 worden globaal de effecten bepaald van het plan op de soorten die (mogelijk) gebruik maken van het plangebied. Hier worden ook beknopt maatregelen voorgesteld om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde soorten. In hoofdstuk 5 wordt kort beargumenteerd of een toetsing aan de gebiedenbescherming noodzakelijk is.

In hoofdstuk 6 worden (middels beantwoording van de onderzoeksvragen uit paragraaf 1.3) de conclusies en aanbevelingen uit voorliggend rapport op een rij gezet.

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

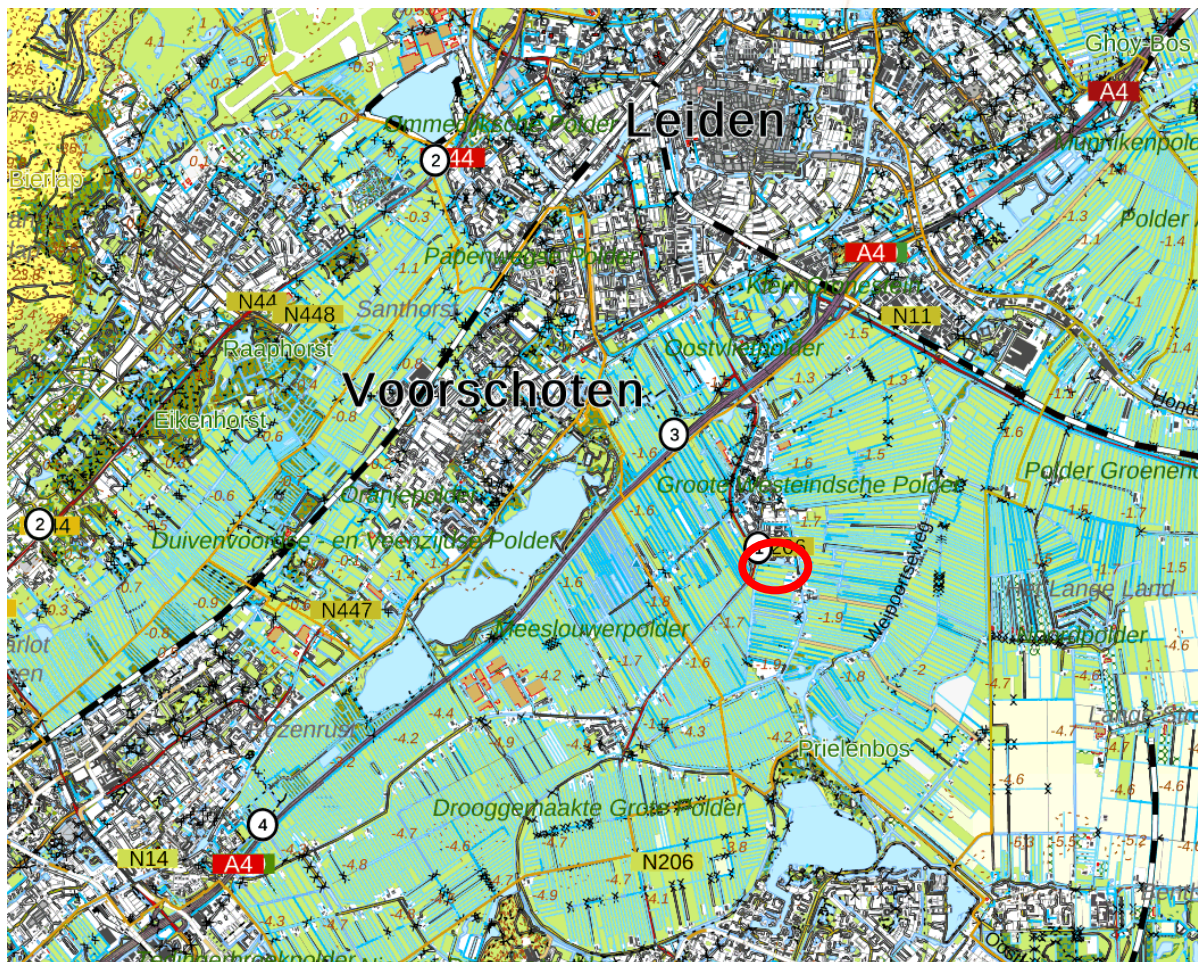
2.1 Beschrijving huidige situatie

Het plangebied van 'De Zwethof' ligt tegen de zuidrand van Zoeterwoude-dorp, in de Blankaartpolder. Het is een voedselrijk veenweidegebied met een intacte slagenstructuur. Aan de westzijde ligt de N206, aan de oostzijde een boerderijcamping en de bebouwing van het lintbuurtschap Zuidbuurt. Daarachter en ten zuiden van het plangebied is veenweidegebied.

Het gebied wordt begraaasd door schapen en koeien. Binnen de begrenzing van het plangebied is geen bebouwing aanwezig. Bomen ontbreken eveneens, op enkele kleine wilgjes na. Wel lopen een aantal sloten door het gebied. Deze zijn ondiep en hebben een dikke sliblaag. Aan de westzijde van een plangebied loopt een iets bredere sloot, aan de noordzijde ligt een waterpartij.

Net buiten de grens van het plangebied staan hogere bomen (o.a. populier, es).

Uit het onderzoek van Arcadis uit 2007 blijkt dat de ecologische waarde laag is. Er is één (algemene) door de Flora- en faunawet beschermde plantensoort (zwanenbloem) in het plangebied vastgesteld, een soort die niet langer beschermd is. Zwaarder (tabel 2 en 3 van AMvB) beschermde plant- en diersoorten waren afwezig, op vleermuizen na, die het plangebied waarschijnlijk als jachtgebied gebruiken (geen verblijfplaats). Het plangebied is niet meer open, omdat het ingeklemd ligt tussen de provinciale weg, Zoeterwoude Dorp en Zoeterwoude Zuid, Zuidbuurt. Daardoor herbergt het plangebied geen bijzondere weidevogels meer.

Figuur 2-1. Globale ligging plangebied (bron ondergrond: PDOK).

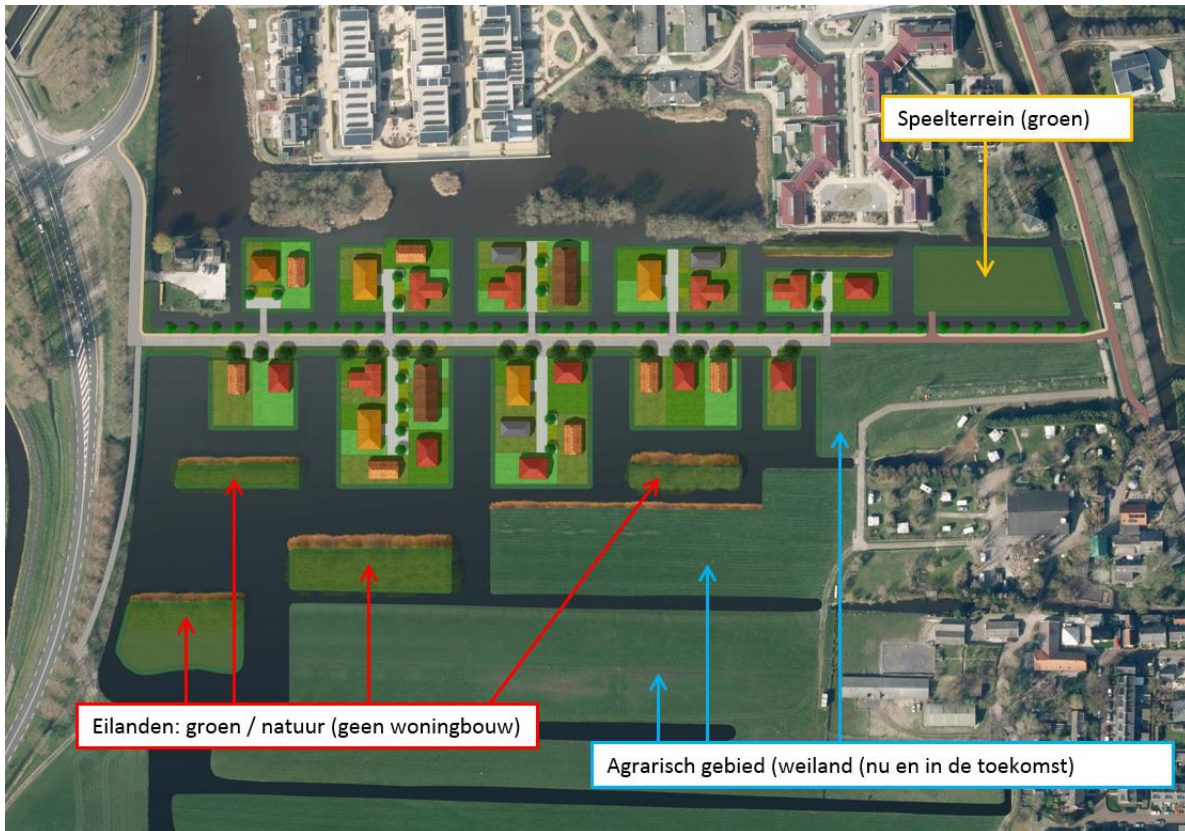
Figuur 2-2. Begrenzing plangebied (bron: Mees Milieu en Ruimte).
Rode doorlopende lijn: begrenzing onderzoeksgebied
Rode stippellijn: begrenzing, latere aanvulling. Deze aanvulling is opgenomen vanwege ontsluiting van het plangebied. De uitbreiding blijft verder ongewijzigd, de bomerij blijft intact.

Figuur 2-3a en b. Huidige situatie plangebied.

2.2 Werkzaamheden en toekomstige situatie

Het plan bestaat uit ruim veertig nieuwbouwhuizen verdeeld over erfeilanden in de polder. Daarnaast worden vrije kavels aangeboden. De precieze plannen zijn nog niet bekend. De bestaande sloten blijven deels bestaan en worden deels vergraven of gedempt.

Figuur 2-4. Plankaart 44 woningen inclusief aanduiding groen gebieden, d.d. 07-11-2017, opmaak AM bv.

Figuur 2-5. Plankaart uit het in voorbereiding zijnde bestemmingsplan (bron: Mees Milieu en Ruimte).

3 AANWEZIGHEID BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Methode

De quickscan is uitgevoerd door middel van een literatuur- en veldonderzoek. Het literatuuronderzoek heeft tot doel om een beeld te krijgen van aanwezige Wn-beschermde soorten in de omgeving van het plangebied, zodat de kans op voorkomen in het plangebied (op basis van de terreinsituatie tijdens het veldbezoek) kan worden geschat.

Voor het literatuuronderzoek is een straal van 2 km als zoekgebied gebruikt.

Voor het literatuuronderzoek is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). De NDFF is de meest complete databank in Nederland met verspreidingsinformatie van flora en fauna. Aangezien ook de NDFF niet volledig is, is tevens gebruik gemaakt van informatie uit overige beschikbare vakliteratuur, van waarneming.nl en van eigen soort- en gebiedskennis (expert judgement).

De geraadpleegde bronnen zijn weergegeven in bijlage 1 (kolom 'literatuuronderzoek').

Op 12 juni 2017 is het veldbezoek uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is gekeken naar de geschiktheid van het plangebied als leefgebied voor (in de omgeving aanwezige) beschermde soorten.

Grondgebonden zoogdieren

Het gebied is beoordeeld op geschiktheid als leefgebied voor beschermde grondgebonden zoogdieren. Daarnaast is gelet op sporen (bijv. uitwerpselen) en zichtwaarnemingen.

Vleermuizen

Voor vleermuizen is gekeken of er bomen en/of gebouwen aanwezig zijn die geschikt kunnen zijn als vleermuisverblijfplaats. Tevens is gekeken of er sprake is van lijnvormige landschapsstructuren die van belang kunnen zijn als vliegroute en wat de mogelijke waarde van het gebied als jachtbiotoop is.

Vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen worden gevonden in bomen (bijv. roofvogelhorsten) of gebouwen (bijv. gierzwaluw). Gekeken is of er in en rond het plangebied vaste verblijfplaatsen (kunnen) zijn. Ook is gekeken naar de aanwezigheid van soorten met een vaste verblijfplaats en sporen hiervan (bijv. braakballen).

Vogels (cat. 5)

Soorten uit deze groep zijn alleen aanvullend beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, oftewel als verwacht wordt dat uitvoering van de plannen grote nadelige effecten zouden kunnen hebben op de lokale populatie van een soort. Op basis van waarnemingen in het veld en expert-judgement is beoordeeld of er soorten aanwezig (kunnen) zijn waarbij daar sprake van is.

Amfibieën

Er is een landinventarisatie uitgevoerd waarbij gelet is op de aanwezigheid van amfibieën en reptielen tussen de vegetatie en op donkere, vochtige plekken (onder stukken hout e.d.). De watergangen zijn steekproefsgewijs bemonsterd op larven met een RAVON schepnet.

Vissen

De sloten zijn steekproefsgewijs bemonsterd met een RAVON schepnet.

Ongewervelden

De sloten zijn bekeken op geschiktheid voor de platte schijfhoren (een zoetwaterslak).

Flora

Het gebied is dekkend onderzocht op de aanwezigheid van beschermde flora.

De quickscan is uitgevoerd door een ervaren ecooloog van ATKB. De ecooloog voldoet aan de definitie die Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) hanteert van een ter zake kundige voor het opstellen van toetsingen aan de Wet natuurbescherming. Daarnaast is ATKB aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

3.2 Resultaten literatuuronderzoek

De resultaten van het literatuuronderzoek zijn vermeld in bijlage 1 (kolom 'literatuuronderzoek'). Raadpleging van bijlage 1 toont dat de volgende soort(groep)en in de omgeving van het plangebied aanwezig kunnen zijn:

- diverse soorten vleermuizen (o.a. meervleermuis en watervleermuis)
- diverse soorten broedvogels met een jaarrond beschermde broedplaats (o.a. roofvogels en uilen)
- broedvogels van categorie 5
- overige broedvogels
- rugstreepad*
- grote modderkruiper
- platte schijfhoren

* van de rugstreepad zijn meerdere waarneming bij Leiden (westzijde), rond Zoetermeer, met name aan de noordoostzijde en rondom Alphen aan den Rijn. In en rond Zoeterwoude-dorp ontbreken waarnemingen (NDFP en waarneming.nl).

3.3 Resultaten veldbezoek

3.3.1 Inleiding

De huidige situatie van het plangebied (zoals aangetroffen tijdens het veldbezoek) is omschreven in paragraaf 2.1. Het gehele plangebied is beschouwd voor de quickscan. Het aangrenzende gebied is globaal meegenomen.

De bevindingen van het veldbezoek (ten aanzien van het voorkomen van beschermde soorten) zijn samengevat in bijlage 1 (kolom 'veldonderzoek'). Voor de resultaten is een splitsing gemaakt in soortwaarnemingen en de beoordeling van de geschiktheid van het plangebied als groeiplaats (flora) en/of leefomgeving (fauna) voor in de omgeving voorkomende beschermde soorten.

3.3.2 Waarnemingen

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene beschermde soorten waargenomen, waaronder de haas, de bruine kikker en vogelsoorten als boerenzwaluw (wel categorie 5), scholekster en grauwe gans. Rugstreepad, ringslang en grote modderkruiper zijn niet waargenomen. Naar de platte schijfhoren, een zoetwaterslak, is niet specifiek gezocht, wel zijn schijfhorenslakken tussen de onderwatervegetatie aangetroffen.

3.3.3 Geschiktheid/ongeschiktheid plangebied voor beschermde soorten

In het plangebied staan geen gebouwen of geschikte bomen voor vleermuizen om in te verblijven. Wel kan het plangebied deel uitmaken van het jachtgebied van diverse vleermuissoorten (gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis aan de randen, laatvlieger en rosse vleermuis in het hele gebied). Verder kan de noord-zuid georiënteerde sloot aan de westzijde van het gebied deel uitmaken van een vliegroute van watervleermuis en meervleermuis (deze sloot wordt in het zuiden van het plangebied en verder naar het zuiden breder).

In het plangebied zijn geen gebouwen of geschikte bomen voor vogels met een jaarrond beschermde verblijfplaats. Buiten het plangebied zouden deze verblijfplaatsen wel aanwezig kunnen zijn. Het plangebied kan onderdeel uitmaken van het foerageergebied voor soorten uit deze groep (zoals kerkuil, steenuil, buizerd en torenvalk).

De rugstreeppad is niet waargenomen*. Deze soort is bekend van pioniersituaties op zandige terreinen, maar komt ook in sloten in veenweidegebieden voor. De sloten zijn echter niet heel geschikt voor de rugstreeppad (dikke modderlaag, de aanwezigheid van andere amfibieënsoorten en vissen, afwezigheid van ondiep, onbegroeid water). In combinatie met de afwezigheid van waarnemingen in de directe omgeving kan deze soort uitgesloten worden.

* N.B.: tijdens aanvullend schepnetonderzoek naar de Platte schijfhoren en 2 avondinventarisaties van vleermuizen is deze soort eveneens niet gezien of gehoord.

Ook voor de grote modderkruiper geldt dat de sloten niet heel geschikt zijn. Voor deze soort van verlandingsvegetaties is de onderwatervegetatie beperkt (m.n. sterrekroos). De platte schijfhoren is een zoetwaterslak die verspreid in Zuid-Holland voorkomt en in het veenweidegebied weinig kritisch lijkt (bron: soortprotocol Platte schijfhoren STOWA). Hij wordt gevonden tussen onderwatervegetatie. Hoewel het plangebied niet optimaal is (de onderwatervegetatie is soortenarm), kan de aanwezigheid van deze soort niet worden uitgesloten. Het plangebied is niet geschikt als groeiplaats voor beschermde flora: deze groep is over het algemeen gebonden aan meer zeldzame biotopen en de verspreiding van de soorten uit deze groep is over het algemeen zeer beperkt.

Figuur 3-1. Watergang die mogelijk deel uitmaakt van een vliegroute meer/watervleermuis (rode cirkel) (In geel: het plangebied).

4 BEKNOPTE EFFECTENANALYSE EN MAATREGELEN

4.1 Inleiding

Uit paragraaf 3.3.3 blijkt dat de volgende soortgroepen mogelijk hun leefgebied hebben in het plangebied: broedvogels, vleermuizen, platte schijfhoren. Deze soorten worden meegenomen in de beknopte effectenanalyse in navolgende paragrafen.

4.2 Vogels

4.2.1 Inleiding

Middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming worden alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd.

Onder de Flora- en faunawet werden binnen de groep broedvogels drie categorieën onderscheiden. Deze indeling wordt door de provincies onder de Wn vooralsnog gehandhaafd. Het gaat om de volgende categorieën:

- vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4);
De nesten van vogelsoorten binnen categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. Dit geldt ook voor de directe omgeving die nodig is om de jongen succesvol groot te brengen (rust- en foerageergebied).
- vogels met niet-jaarrond beschermde nesten, waarbij inventarisatie gewenst is (categorie 5);
Vogels met niet-jaarrond beschermde nesten betreffen broedvogels die in principe niet jaarrond beschermd zijn, maar waarvan het ministerie van EZ wel een inventarisatie verlangt en waarvan de soorten jaarrond beschermd zijn als de ecologische omstandigheden dit rechtvaardigen.
- vogels met tijdens het broedseizoen beschermde nesten.

In onderstaande paragrafen worden de mogelijke effecten en de benodigde maatregelen per categorie besproken.

4.2.2 Vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 t/m 4)

Uit het veldonderzoek blijkt dat het plangebied geen verblijfplaatsen herbergt van soorten met een jaarrond beschermd nest. Wel kan het plangebied onderdeel uitmaken van het foerageergebied van soorten als ooievaar, buizerd, huismus, sperwer, gierzwaluw, torenvalk, kerkuil en steenuil. Als uitvoering van de plannen kan leiden tot een aantasting van het leefgebied op een manier dat de verblijfplaats niet meer gebruikt kan worden, zijn maatregelen en een ontheffing op de Wet Natuurbescherming nodig. In het geval van 'de Zwethof' zijn er in de omgeving voldoende alternatieven en worden mogelijke verblijfplaatsen van vogels van deze groep niet bedreigd.

4.2.3 Vogels met niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5)

Uit het literatuur- en veldonderzoek blijkt dat het plangebied geschikt is voor onder meer boerenzwaluw (als jachtbiotoop) en koolmees.

Het plangebied is voor de (mogelijk) aanwezige categorie 5-vogels niet van ecologisch hoog belang. Dit geldt zowel in het geval van broedbiotoop (het gaat hooguit om enkele broedparen en in de omgeving zijn voldoende alternatieve nestlocaties te vinden) als in het geval van jachtbiotoop (het plangebied blijft deels geschikt en er zijn voldoende alternatieven in de omgeving). De te verwachten soorten zijn daarnaast algemeen in Nederland. Daarom zijn ze niet jaarrond beschermd. Wel zijn nesten van deze categorie 5-broedvogels beschermd tijdens het broedseizoen (zie paragraaf 4.2.4).

4.2.4 Vogels met tijdens het broedseizoen beschermde nesten

Uit het literatuur- en veldonderzoek blijkt dat het plangebied geschikt is voor soorten als scholekster, grauwe gans en meerkoet.

Zonder voldoende voorzorg kunnen nesten van bovengenoemde soorten worden verstoord en/of vernield. De verstoring die als gevolg van de werkzaamheden kan optreden, is niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Dit aangezien de te verwachten soorten algemeen in Nederland voorkomen en de verstoring slechts van tijdelijke aard is. Verstoring van nesten veroorzaakt derhalve geen overtreding van de Wet natuurbescherming. Door vernieling van nesten wordt de Wet natuurbescherming echter wel overtreden.

Middels onderstaande voorzorgsmaatregelen kan overtreding van de Wet natuurbescherming (als gevolg van vernieling van vogelnesten) worden voorkomen en kunnen de werkzaamheden doorgang vinden:

- Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode 15 maart t/m 15 juli (dit wordt wel gezien als het reguliere broedseizoen). Het is mede afhankelijk van weersomstandigheden en de soort of ook buiten deze periode wordt gebroed door vogels. Werken buiten het broedseizoen heeft de voorkeur.
- Indien de werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden: voorafgaande aan het werk een broedvogelcontrole uitvoeren. Broedgevallen worden tijdens deze controle gemarkeerd en tijdens de werkzaamheden ontzien. Dit kan betekenen dat niet alle werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.
 - o Het kan noodzakelijk zijn om gedurende de werkzaamheden periodiek controles uit te voeren op broedgevallen van vogels in plaats van een éénmalige controle. Dit is vooral van toepassing als langdurig werkzaamheden in het reguliere broedseizoen worden uitgevoerd.

Tijdens de werkzaamheden kan een bouwterrein onbedoeld geschikt worden voor pioniersoorten als kleine plevier (op voorbelast zandlichaam) en oeverwaluw (in zandhopen met steile wanden). Het is raadzaam om hier rekening mee te houden om onverwachte vertraging in de bouwfase te voorkomen.

4.3 Vleermuizen

4.3.1 Effecten

Middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming worden alle van nature in Nederland voorkomende vleermuizen (en hun verblijfplaatsen, essentiële vliegroutes en essentiële foerageerroutes) beschermd. Uit de literatuur blijkt dat soorten als de gewone-, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meer- en watervleermuis in de omgeving van het plangebied voorkomen. Uit het veldbezoek blijkt dat het plangebied onderdeel kan uitmaken van jachtbiotoop van een aantal vleermuissoorten en van een vliegroute van Meer- en/of Watervleermuis.

Vliegroutes

De watergang in het westen van het plangebied (zie figuur 3-1) is geschikt als vliegroute voor watervleermuis en meervleermuis. Dit lijnvormige element vormt een verbinding in het landschap voor deze soorten die zich met name boven watergangen verplaatsen. Het plaatsen van verlichting kan nadelige effecten hebben op het functioneren van een vliegroute. Door de watergang onverlicht te laten, worden deze eenvoudig voorkomen. Ook de aanleg van een ontsluitingsweg over de watergang is een aandachtspunt. Als deze aangelegd wordt zonder een mogelijke vliegroute aan te tasten, worden nadelige effecten voorkomen.

Foerageergebied

Het plangebied is met name geschikt als jachtgebied voor laatvlieger en rosse vleermuis, soorten van meer open habitat. De randen zijn ook geschikt voor gewone en ruige dwergvleermuis. Omdat in de omgeving voldoende alternatieven aanwezig zijn is er geen sprake van essentieel foerageergebied.

Algemeen foerageergebied is niet beschermd. Het planvoornemen heeft zodoende geen negatieve effecten op foerageergebied die leiden tot een overtreding van verbodsbepalingen, maatregelen zijn niet nodig.

Figuur 4-1. De watergang die mogelijk deel uitmaakt van een vliegroute meer/watervleermuis.

4.3.2 Maatregelen

De watergang aan de westzijde van het plangebied kan onderzocht worden op gebruik door meer- of watervleermuis: indien deze niet gebruikt wordt kunnen maatregelen achterwege blijven. Zonder aanvullend onderzoek moet de watergang ontzien worden. Dit kan door geen verlichting toe te passen die het water belicht (ook niet ter plaatse van een eventuele ontsluitingsweg) en een eventuele ontsluitingsweg niet door, maar ruim over de betreffende watergang te laten gaan (bijvoorbeeld door toepassing van een bolle brug).

4.4 Platte schijfhoren

4.4.1 Effecten

Middels artikelen 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming worden diverse ongewervelden (o.a. vlinders, libellen en de platte schijfhoren) beschermd.

Het niet uit te sluiten dat de Platte schijfhoren aanwezig is in de sloten in het plangebied. Omdat sloten deels vergraven worden, is het overtreden van de Wet Natuurbescherming mogelijk bij aanwezigheid van deze soort.

4.4.2 Maatregelen

Aanvullend onderzoek is nodig om de aanwezigheid van de platte schijfhoren te onderzoeken. Bij aanwezigheid dient een nadere effectanalyse te worden uitgevoerd en kan bepaald worden of voor het planvoornemen mitigerende en/of compenserende maatregelen en een ontheffing op de Wet natuurbescherming nodig zijn.

5 GEBIEDENBESCHERMING

5.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen een Natura 2000-gebied. Op net iets minder dan 3 km ligt De Wilck, een vochtig veenweidegebied. Het gebied is van betekenis als foerageergebied en vooral rustplaats voor kleine zwanen, die van hieruit ook in de omgeving van het gebied foerageren. Daarnaast is het gebied van enige betekenis als rust- en foerageergebied voor smienten. Het leefgebied van deze soorten waarvoor De Wilck aangewezen is, is niet stikstofgevoelig.

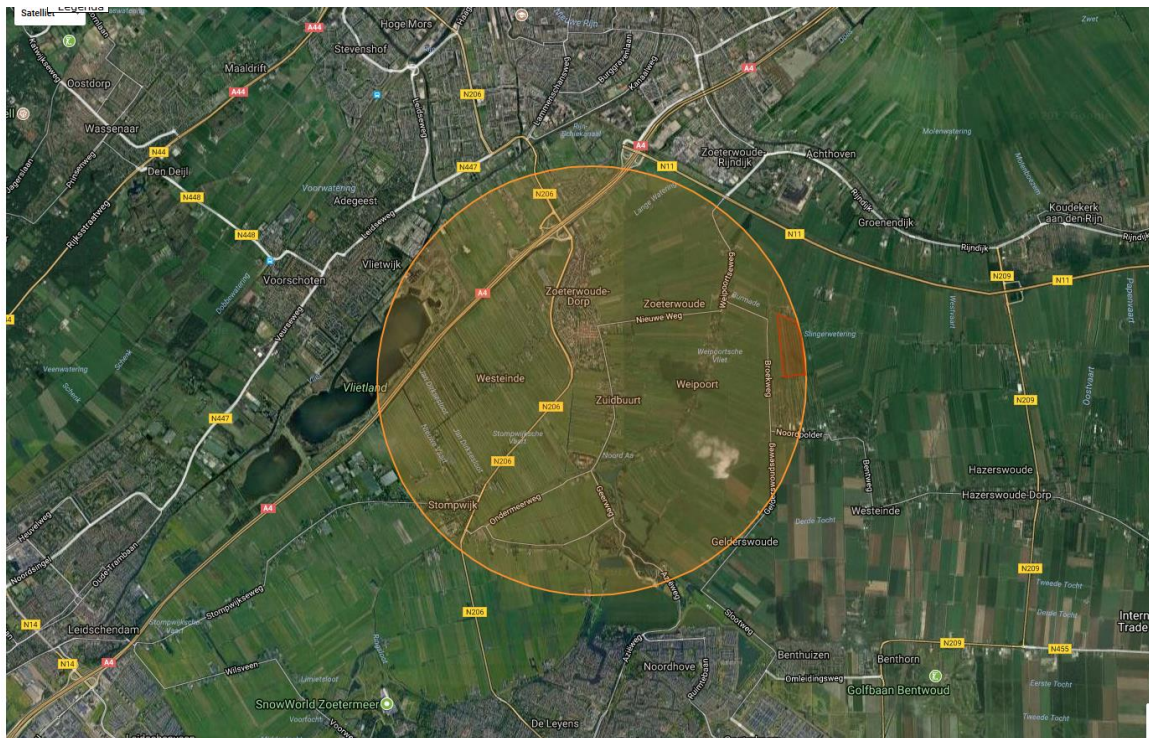
De afstand tot de Wilck is zodanig groot dat van verstoring in het Natura 2000-gebied door bouwwerkzaamheden of veranderd gebruik geen sprake is. Negatieve effecten ontstaan hoogstens door externe werking: de polders rondom de Wilck zijn van belang als foerageergebied voor de kleine zwaan en de smient. Als deze polders zodanig aangetast worden dat dit nadelige invloed kan hebben op de aantallen (rustende) dieren in de Wilck, is toetsing aan de Wet Natuurbescherming van belang.

Volgens het Natura 2000-beheerplan van 'De Wilck' (RvO, 2015) foerageren de kleine zwanen die in de Wilck rusten vooral op de akkers en percelen buiten De Wilck, met name in de zuidelijk gelegen polder de Noordplas en in de uitgestrekte open polders met relatief voedselrijkere cultuurgrasland. Naast de Wilck zijn andere belangrijke rustlocaties in de omgeving Spookverlaat, de Wijde Aa en de Starrevaart. Deze gebieden liggen respectievelijk ten oosten, noordoosten en westen van De Wilck. Voor de kleine zwaan is de connectiviteit tussen de plassen in De Wilck en de polders in de omgeving belangrijk. Ook staat in het beheerplan dat aantallen kleine zwanen sterk fluctueren en de doelstelling voor de Wilck niet gehaald wordt, vanwege oorzaken in het broedgebied van deze soort. De kwaliteit van de Wilck is niet achteruit gegaan.

De voorgenomen ontwikkeling 'De Zwethof' zal geen effect hebben op de aantallen kleine zwanen in de Wilck, vanwege de oppervlakte van het plangebied (het oppervlakteverlies is te verwaarlozen ten opzichte van het aanwezige graslandgebied in de omgeving) de afstand tot de Wilck, de ligging van het plangebied tegen de bebouwde kom van Zoeterwoude-dorp en het feit dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de verbinding van het open water in de Wilck met de omliggende polders. Tenslotte is het aanbod aan foerageergebied in de omgeving van de Wilck geen beperkende factor voor de aantallen in de Wilck.

Wat de smient betreft werd de doelstelling (in ieder geval tot 2015) niet gehaald, maar is de kwaliteit van de Wilck goed. Als foerageerplaats gebruiken de smienten binnen De Wilck vooral geïnundeerde graslandlocaties. Ook foerageren ze 's nachts op de voedselrijke graslanden in de omgeving van De Wilck. Ook bij deze soort geldt dat uitvoering van de plannen geen effect zal hebben vanwege de schaal van de plannen, het ruime aanbod aan voedselrijke graslanden in de omgeving, de afstand tot de Wilck en de situering van het plangebied tegen bestaande bebouwing.

Omdat negatieve effecten niet optreden, is toetsing aan de regelgeving omtrent dit beschermd gebied niet van toepassing.

Figuur 5-1. Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden: in het midden van de cirkel (straal 3 km) ligt het plangebied, aan de rechterzijde van de cirkel, bij de donkeroranje lijnen, ligt is de overlap van de cirkel met de Wilck aangegeven.

Bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>.

5.2 Belangrijk weidevogelgebied

Het plangebied ligt niet binnen het NNN. Het plangebied is wel aangewezen als Belangrijk weidevogelgebied. Belangrijke weidevogelgebieden zijn agrarisch gebieden met een hoge weidevogeldichtheid die als zodanig zijn aangeduid in de provinciale Structuurvisie. Natuurwaarden mogen in deze gebieden per saldo niet afnemen. Is dit wel het geval dan geldt het 'nee, tenzij'-regime: ingrepen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten zijn niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang, er geen reële alternatieven zijn, de negatieve effecten zoveel mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Uit de toets van Arcadis van 2007 kwam al naar voren dat het plangebied geen bijzondere weidevogelsoorten herbergt en nooit waardevol zal worden vanwege de ligging tussen de N206 en de bebouwing van Zoeterwoude-dorp en Zuidbuurt. In 2015 is in het kader van een nulmeting agrarisch natuur- en landschapsbeheer een grootschalige inventarisatie naar weidevogels uitgevoerd (zie Van Groen, 2016). Ook het plangebied van de Zwethof en het aangrenzend veenweidegebied aan de zuidzijde is hierbij onderzocht. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat primaire weidevogels (Slobeend, Zomertaling, Scholekster, Kievit, Grutto, Tureluur, Veldleeuwerik en Graspieper) in 2015 niet in het plangebied gebroed hebben. Deze soorten, met uitzondering van de Zomertaling, hadden in 2015 wel broedterritoria in de Zwet- en Grote Blankaardpolder.

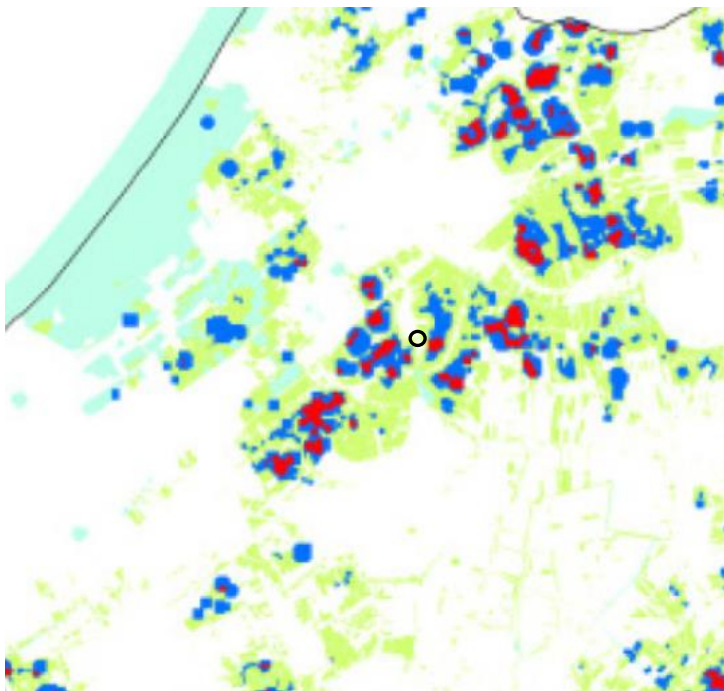
Als verstoringafstand staat in Krijgsveld (2008) voor broedende stellopers 100 m (vluchten) en 200 m (alert) genoemd en voor scholeksters en kluten 175 m (vluchten) en 400m (alert). Als gemiddelde afstand waarbij vogels opvliegen wordt tussen de 50 en de 300 meter genoemd. De afstand van het middelpunt van de gevonden broedterritoria van primaire weidevogels tot aan de percelen waar bebouwing is gepland in 'De Zwethof' bedraagt voor al deze soorten meer dan 400 meter. Ontwikkeling van 'De Zwethof' leidt dus niet tot significante effecten op nabijgelegen weidevogelgebied. Hoewel deze conclusie gebaseerd is op onderzoek uit broedseizoen 2015, is deze wel betrouwbaar, vanwege de schaal van het onderzoek (volledige inventarisatie en een groot

onderzoeksgedebied) en vanwege het volledighelemaal ontbreken van karakteristieke weidevogelsoorten in en rond het plangebied, waar zij elders wel voorkomen. Resumerend kan de conclusie van Arcadis uit 2007 worden bevestigd: het plangebied van 'De Zwethof' is geen belangrijk weidevogelgebied. Omdat hetzelfde geldt voor het veenweidegebied dat direct aan het plangebied grenst, leidt het ontwikkelen van De Zwethof niet tot significante aantasting van weidevogelgebied, ook niet door verstering.

Wel is er sprake van verlies van oppervlakte veenweidegebied. Dit leidt echter niet van verlies van potentieel weidevogelgebied, omdat er in en nabij het plangebied geen noemenswaardige potentie is. Als versteringsafstand kan bij opgaande beplanting 200 meter worden aangehouden (Bruinzeel en Schotman, 2011). Melman et al. (2014) geven aan dat binnen 200 meter van infrastructuur, bebouwing en opgaande beplanting een gebied ongeschikt is als weidevogelkerngebied en ook als buffergebied van een weidevogelkerngebied. De nabijheid van opgaande bomen, bebouwing en de N206 maken het plangebied potentieel al ongeschikt als weidevogelgebied. Toevoeging van bebouwing in het kader van 'De Zwethof' heeft hierdoor geen noemenswaardige nadelige gevolgen, ook niet op de potentie van aangrenzend weidevogelgebied.

Deze conclusie wordt ondersteund door het rapport van Melman et al. uit 2014, waarbij een voorstel wordt gedaan voor aanwijzing van kernleefgebieden voor de gruttogroep onder de weidevogels. Hoofdcriteria voor selectie zijn graslanden met hoge weidevogeldichtheden en/of gunstige omstandigheden (vooral m.b.t. openheid en drooglegging). Het motto van een kerngebiedenbenadering is: meer doen in minder gebieden.

Uit onderstaande figuren (5-2 en 5-3) blijkt dat het plangebied in de categorie weidevogelgebied met de laagste kwaliteit valt (figuur 5-2). Het plangebied is niet geselecteerd als voorgesteld weidevogelkerngebied (zie 5-3). Nabijgelegen gebieden wel, maar tussen het plangebied en deze gebieden liggen barrières (N206 en de bebouwing van Zuidbuurt).

Figuur 5-2. Classificatie in A, B of C -categorie van de gebieden EHS aangevuld met belangrijke weidevogelgebieden die aan de minimumeisen voor de dichtheid, voor omgevingskenmerken of aan de combinatie van beide voldoen. Rood = A (hoogste-), blauw = B (middelste-), groen = C (laagste kwaliteit). De zwarte cirkel geeft de ligging van het plangebied aan.
 Bron: Melman et al., 2014

Figuur 5-3. Voorstel voor kerngebieden na toepassing van de criteria voor de minimum omvang. Dit zijn de uiteindelijk voorgestelde kerngebieden. De zwarte cirkel geeft globaal de ligging van het plangebied aan.
Bron: Melman et al., 2014

Tijdens de quickscan werd in het plangebied een paartje scholeksters waargenomen, in broedtijd. Hoewel het plangebied arm is aan weidevogels, ontbreken waarden dus niet geheel. De scholekster is echter een soort die tegenwoordig zelfs in stedelijk gebied broedt, op platte daken.

Ontwikkeling van 'De Zwethof' leidt niet tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van weidevogelgebied. Vanwege het ontbreken van wezenlijke effecten is de compensatieplicht in het kader van de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland niet aan de orde. Vanwege het verlies van oppervlakte van aangewezen gebied, wordt wel aanbevolen de plannen voor te leggen aan de Provincie Zuid-Holland.

6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Soortenbescherming

Op basis van de uitgevoerde quickscan kunnen de onderzoeksvragen t.a.v. soortenbescherming worden beantwoord:

S1. Welke Wn-beschermde soorten maken (mogelijk) gebruik van de planlocatie?

Algemene broedvogels, vleermuizen (jachtbiotop en mogelijk vliegroute), mogelijk platte schijfhoren.

S2. Wat zijn de effecten van de voorgenomen werkzaamheden op deze beschermde soorten?

Niet, mits maatregelen worden genomen (zie tabel).

S3. Is aanvullend ecologisch onderzoek naar één of meerdere soorten noodzakelijk?

Ja, naar de Platte schijfhoren en eventueel naar de mogelijke functie van de watergang aan de westzijde als vliegroute voor meer-/watervleermuis.

S4. Welke voorzorgsmaatregelen dienen te worden uitgevoerd om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen of te beperken?

Broedseizoen ontzien, mogelijk vliegroute vleermuizen ontzien of nader onderzoeken.

S5. Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming aan te vragen?

Alleen bij aanwezigheid platte schijfhoren.

6.2 Gebiedenbescherming

Op basis van de uitgevoerde quickscan kunnen de onderzoeksvragen t.a.v. gebiedenbescherming worden beantwoord:

G1. Lig het plangebied in of nabij een Natura 2000-gebied?

Het plangebied ligt niet in het NNN. Het Natura 2000-gebied 'de Wilck' ligt op ongeveer 2,5 km van het plangebied.

G2. Lig het plangebied in een via ruimtelijke kaders beschermd gebied, zoals de NNN of Belangrijk weidevogelgebied?

Het plangebied is onderdeel van Belangrijk weidevogelgebied.

G3. Kunnen negatieve effecten op beschermde gebieden bij voorbaat worden uitgesloten?

Er treden geen nadelige effecten op op Natura 2000-gebieden. Het plangebied van 'de Zwethof' is niet van significant belang voor de 2 doelsoorten van 'de Wilck' (kleine zwaan en de smient).

Ontwikkeling van 'De Zwethof' leidt niet tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van weidevogelgebied. Vanwege het ontbreken van wezenlijke effecten is de compensatieplicht in het kader van de Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland niet aan de orde.

G4. Is een nadere toetsing aan de gebiedenbescherming noodzakelijk?

Nee. Vanwege het verlies van oppervlakte van aangewezen Belangrijk weidevogelgebied, wordt wel aanbevolen de plannen voor te leggen aan de Provincie Zuid-Holland.

REFERENTIES

Bruinzeel, L.W. & A.G.M. Schotman 2011: **Onderbouwing verstoringsafstanden weidevogels Fryslân**. A&W rapport.1624/Alterra 2184 Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden/Alterra Wageningen

Groen, F.M. van: **Weidevogels in Zuid-Holland in 2015 - Nulmeting agrarisch natuur- en landschapsbeheer**, Van der Goes en Groot -rapport 2015-20. Maart 2016.

Krijgsveld, K.L., R.R. Smits, J. van der Winden: Verstoringsgevoeligheid van vogels - literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie, Bureau Waardenburg, Rapport nr.: 08-173. December 2008

Melman, Th.C.P., H. Sierdsema, R. Buij, G. Roerink, H. ten Holt, S. Martens, H.A.M. Meeuwssen en A.G.M Schotman: **Uitwerking kerngebieden weidevogels - Peiling draagvlak bij provincies**, - Verbreding kennissysteem BoMAlterra. Alterra, Wageningen UR, Wageningen, september 2014.

Melman, Th.C.P., H. Sierdsema, M. Hammers, E. Oosterveld en A.G.M. Schotman: **Kerngebieden voor weidevogels in Zuid-Holland; Betekenis daarvan voor internationale verplichtingen overige vogelsoorten**. Wageningen, Alterra Wageningen UR (University & Research centre), Alterra-rapport 2536, Sovon 2014

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland: **Beleidsregel Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland 2013**. Besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 21 mei 2013.

Woersem, I.W. van, E.D. Graaskamp: **Bouwlocatie 'De Zwethof' Zoeterwoude, Natuuronderzoek**, conceptrapportage nr. 110402 . 001375 . 001B, Arcadis i.o.v. AM NV. November 2007

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: **Natura 2000-beheerplan De Wilck (102)**, November 2015

<http://soortprotocollenflora-enfaunawet.stowa.nl/documents/soortprotocollenflora-enfaunawet/platteschijfhoren.pdf>